

Smernica rektora Trnavskej univerzity v Trnave č. 11/2022, ktorou sa posilňuje kultúra vedeckej integrity a kontrolou zamedzuje udelenie titulu pri preukázanom plagiátorstve

Preambula

Vedecká integrita na Trnavskej univerzite v Trnave a jej kultúra patria k základným princípom usporiadania vzťahov v rámci vedecko-výskumnej činnosti, jej edukácii a prezentácii nielen vo vnútri domáceho univerzitného prostredia, ale aj vo verejnom akademickom a spoločenskom priestore. Opiera sa pritom o stáročnú tradíciu akademickej a univerzitnej praxe a jej osvedčené etické hodnoty a príslušné záväzné právne normy. V tomto zmysle zdôrazňuje princípy a hodnoty zodpovednosti, čestnosti, pravdivosti, ľudskosti a udržateľnosti morálneho profilu vedeckej integrity všetkých tvorivých zamestnancov i samotnej Trnavskej univerzity v Trnave ako celku.

Cieľom vnútorného predpisu je záväzné prihlásenie sa k povinnosti dodržiavať najvyššie etické štandardy v oblasti vedeckej integrity so zámerom posilniť etický aspekt vedeckej činnosti. Tvoriví zamestnanci Trnavskej univerzity v Trnave majú preto povinnosť dodržiavať a podporovať zásady vedeckej integrity, ako sú čestnosť v komunikácii a zverejňovanie informácií, spoľahlivosť a pravdivosť pri vykonávaní výskumu, objektivita, nestrannosť a nezávislosť, otvorenosť, otvorenosť a prístupnosť v publikovaní výsledkov a archivácii primárnych dát, povinnosť postupovať s vylúčením konfliktov záujmov, spravodlivé uvádzanie zdrojov, dodržiavanie príslušných noriem pri správe a uchovávaní dát a záznamov, ako aj vysokých etických štandardov pri východe budúcich generácií výskumníkov a pedagogických pracovníkov.

Prameňmi predpisu sú:

- a) Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon,
- b) Zákon č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- c) Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov 71/2022 účinný od 25.03.2022,
- d) 16/2021 Vnútorný systém zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania Trnavskej univerzity v Trnave,
- e) Vyhláška rektora Trnavskej univerzity v Trnave č. 3/2015 zo dňa 9. 2. 2015 *Etický kódex Trnavskej univerzity v Trnave*,
- f) Smernica rektora Trnavskej univerzity v Trnave č. 20/2021 o bibliografickej registrácii, kontrole originality, sprístupňovaní, uchovávaní a základných náležitostiach záverečných, rigorózných a habilitačných prác,
- g) Deklarácia o posilnení kultúry vedeckej integrity na Slovensku. Bratislava : Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR), 2021. ISBN 978-80-89965-99-1
- h) slovenský a európsky a medzinárodný rámec vzťahujúci sa na oblasť vedeckej integrity a etických pravidiel výskumu (*The European Code of Conduct for Research Integrity*, The

European Charter & Code for Researchers, *Bonnská deklarácia o slobode vedeckého výskumu*¹).

Princípmi predpisu sú najmä:

- a) spoľahlivosť pri zabezpečovaní kvality a vedeckej integrity výskumu,
- b) čestnosť pri vývoji, vykonávaní, posudzovaní a podávaní výsledkov výskumu transparentným, poctivým, úplným a nestranným spôsobom,
- c) rešpekt voči všetkým účastníkom výskumu, spoločnosti, ekosystému, kultúrnemu dedičstvu a životnému prostrediu,
- d) zodpovednosť za výskum od prvej myšlienky až po jeho zverejnenie.

Predpis sa vzťahuje na:

- a) jednotlivých výskumných pracovníkov, vysokoškolských učiteľov a študentov všetkých stupňov vysokoškolského štúdia, hosťujúcich a externých pracovníkov, ak sa zúčastňujú na výskume vykonávanom univerzitou alebo sa ak zverejňujú svoj výskum v jej mene,
- b) vedúcich projektových tímov, hlavných riešiteľov, riaditeľov vedecko-výskumných ústavov, projektových koordinátorov a iných manažérov zodpovedných za vedenie výskumu, ako aj vedenie univerzity a jej súčastí.
- c) prácu iných strán zapojených do výskumu, ako sú podporný personál, študenti alebo zúčastnená verejnosť.

Čl. 1 **Definícia pojmov**

Vedecká integrita je prvotná podmienka kvalitnej vedeckej práce spočívajúca v dôslednom dodržiavaní najvyšších profesionálnych a morálnych štandardov, transparentnosti, vykonávaní výskumu kriticky a bez predsudkov a v absolútnej integrite praxe, vyučovania a administrácie vedy.

Akademický podvod. Akademického podvodu sa dopustí ten, kto ako študent, účastník rigorózneho konania alebo účastník habilitačného konania predloží záverečnú, rigoróznou alebo habilitačnú prácu, ktorá v dôsledku jeho zavineného konania nie je najmenej z časti výsledkom jeho vlastnej a samostatnej činnosti; tým nie je dotknuté právo študenta, účastníka rigorózneho konania alebo účastníka habilitačného konania využívať informácie, materiály a iné predmety, ktorých pôvod alebo zdroj v príslušnej práci označí².

Vedecký podvod je nepoctivé a nečestné konanie, ktoré je opakom výskumnej integrity a je v rozpore s morálnymi štandardmi. Ide najmä o plagiátorstvo, podvádzanie a odpisovanie pri skúškach, fabrikáciu výskumných výsledkov, zaznamenávanie vymyslených dát, vynechanie nevhodných faktov a dát, falšovanie výskumu, nečestné praktiky v publikovaní výsledkov, nedeklarovanie konfliktu záujmov, zneužitie informácií získaných počas posudzovania, fiktívne autorstvo, povrchné a nekvalitné posudzovanie, systematické a vedomé publikovanie

¹ https://www.bmbf.de/files/10_2_2_Bonn_Declaration_en_final.pdf, <https://allea.org/code-of-conduct/>, <https://euraxess.ec.europa.eu/jobs/charter>.

² § 62b Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon.

v časopisoch a vydavateľstvách, v ktorých sú príznaky nečestných praktík (časopisy a vydavateľstvá, ktoré sa v akademickkej komunite označujú ako predátorské).

Fabrikácia je vytváranie vymyslených výsledkov a ich zaznamenávanie tak, ako keby boli skutočné.

Falšovanie je manipulácia s výskumným materiálom, zariadeniami alebo procesmi alebo neopodstatnená zmena, vynechanie alebo odstránenie dát alebo výsledkov.

Plagiátorstvo je použitie práce a myšlienok iných ľudí bez uvedenia riadneho odkazu na pôvodný zdroj, čím sa porušujú práva pôvodného autora alebo autorov na výsledky ich tvorivej duševnej činnosti.

Čl. 2

Závaznosť vnútorného predpisu

1) Vnútorný predpis o kultúre vedeckej integrity je záväzný pre všetkých členov akademickej obce Trnavskej univerzity v Trnave a jej tvorivých zamestnancov.

2) Nedodržanie správnej výskumnej praxe je porušením pracovných povinností. Poškodzujú sa tým výskumné procesy, narúšajú sa vzťahy medzi výskumnými pracovníkmi, podkopáva sa dôvera verejnosti k výskumu a dôveryhodnosť jeho výsledkov, dochádza k plytvaniu zdrojov a času a súvisiacich vedecko-výskumných a pedagogických aktivít iných účastníkov takýchto procesov.

3) Člen akademickej obce Trnavskej univerzity v Trnave a každý jej tvorivý zamestnanec zachováva vo svojej práci vysoký štandard vedeckej integrity a mravných princípov, profesionálnych noriem a plne rešpektuje zásady tohto predpisu a s ním súvisiacich noriem.

Čl. 3

Posudzovanie a hodnotenie tvorivej činnosti, edičná činnosť

1) Výskumní pracovníci a vysokoškolskí učitelia sa podieľajú na posudzovaní a hodnotení výskumu a na rozhodovacích procesoch.

2) Výskumní pracovníci a vysokoškolskí učitelia posudzujú a hodnotia záverečné a kvalifikačné práce, príspevky na publikovanie, žiadosti o financovanie, návrhy na vymenovanie, kariérny postup alebo odmeňovanie transparentne a s primeraným odôvodnením.

3) Recenzenti, redaktori, členovia rád a komisií, ktorí sú v konflikte záujmov, sa nezúčastnia na rozhodovaní o publikovaní, financovaní, vymenovaní, povýšení, odmeňovaní alebo oceňovaní alebo inej činnosti súvisiacej s ich postavením v rámci procesov.

4) Recenzenti zachovávajú mlčanlivosť, ak nedisponujú predchádzajúcim súhlasom autora alebo vydavateľa.

5) Recenzenti a editori rešpektujú práva autorov a navrhovateľov a vyžadujú si ich súhlas na použitie myšlienok, dát alebo interpretácií.

Čl. 4

Integrita osobného správania

Výskumní pracovníci a vysokoškolskí učitelia sú povinní zdržať sa konania, ktorým by sa:

- 1) ohrozila nezávislosť výskumného procesu alebo oznamovanie jeho výsledkov zaujatým spôsobom v prospech financovateľov/podporovateľov výskumu,
- 2) neposkytovalo alebo vedome skresľovalo výsledky výskumov,
- 3) zdržiavali alebo neprimerane sa bránilo v práci iných výskumných pracovníkov,
- 4) zneužíval služobný vek na účelové porušovanie integrity výskumu,
- 5) ignorovali alebo utajovali porušenia integrity výskumu,
- 6) sabotovali výskumné aktivity, špeciálne prípady poškodzovania potrebnej výskumnej infraštruktúry,
- 7) vytvárali prekážky v kariérnych postupoch mladých vedeckých pracovníkov, ktorí v dobrom úmysle oznámili potenciálny akademický podvod a nečestnosť,
- 8) tolerovalo diskriminačné správanie na základe veku, pohlavia, rodu, etnicity, rasy, náboženstva, politického zmýšľania, zdravotných, sociálnych a iných znevýhodnení,
- 9) zjavne nepodloženým zdôvodnením obvinil tvorivý pracovník z porušenia etických alebo iných pravidiel výskumu.

Čl. 5

Preverenie obvinenia z porušenia pravidiel vedeckej integrity

- 1) Preverenie obvinenia z porušenia vedeckej integrity sa vykonáva dôverne s cieľom chrániť účastníkov konania.
- 2) Účastníci konania preverovania obvinenia z porušenia vedeckej integrity sú povinní oznámiť akýkoľvek konflikt záujmov, na základe ktorého sú z ďalšieho konania vylúčení.
- 3) Každá osoba obvinená z porušenia pravidiel vedeckej integrity sa považujú za nevinnú, kým sa nepreukáže opak.
- 4) Preverovanie obvinení z porušenia pravidiel vedeckej integrity sa vykonáva riadne a spravodlivo voči všetkým účastníkom konania a v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, usmerneniami a internými normami univerzity.
- 5) Preverenie obvinenia z porušenia pravidiel vedeckej integrity sa koná pred Etickou komisiou Trnavskej univerzity v Trnave a v súlade s jej štatútom, všeobecne záväznými právnymi predpismi, usmerneniami a internými normami univerzity.
- 6) Osobám obvineným z porušenia pravidiel vedeckej integrity sa umožní spravodlivé konanie, v ktorom môžu v každej jeho fáze reagovať, vyjadrovať sa k jednotlivým krokom konania, predkladať dôkazy o svojej nevine a privolať svedkov.
- 7) Proti sankciám a nápravným opatreniam je prípustné odvolanie.

Čl. 6

Procedúra preskúmania porušenia pravidiel vedeckej integrity

- 1) Postup preskúmania porušenia pravidiel vedeckej integrity má dve fázy. V prvej fáze sa zisťuje skutková podstata s cieľom, či je obvinenie dostatočne podložené. Ak Etická komisia na základe podnetu rozhodne, že obvinenie je dostatočne podložené, postúpi prípad na ďalšie konanie do druhej fázy. V druhej fáze sa podľa potreby zisťujú ďalšie skutočnosti, vypočúvajú svedkovia a získavajú ďalšie dôkazy. Za účelom konania v tejto fáze môže Etická komisia zriadiť ad hoc odbornú subkomisiu, ktorá k prípadu vypracuje expertízny posudok.

2) Po skončení druhej fázy konania Etická komisia vydá v písomnej podobe formálne vyhlásenie o výsledku prešetrovania, z ktorého jednoznačne vyplýva, či došlo/nedošlo k porušeniu pravidiel vedeckej integrity a navrhne postih.

3) Ak sa skutková podstata podnetu porušenia pravidiel vedeckej integrity týka okolností podľa § 108f ods. 1 až 2 Zákona č. 131/2002 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon, postupuje sa v zmysle uvedeného § 108f o vysokých školách.

Čl. 7

Konanie o preskúmaní porušenia pravidiel vedeckej integrity

1) Podnet na preskúmanie porušenia pravidiel vedeckej integrity je oprávnený podať na Etickú komisiu každý člen Akademickej obce Trnavskej univerzity v Trnave alebo ktokoľvek z verejnosti.

2) Podnet sa podáva v písomnej podobe a jeho súčasťou musí byť presný a jednoznačný popis toho, o aké konkrétne porušenie pravidiel vedeckej integrity ide. Podnet musí byť podopretý dostatočnými dokladmi a dôkazmi.

3) Predseda Etickej komisie v lehote do 30 dní od podania podnetu zvolá Etickú komisiu, ktorá preskúma podnet a rozhodne o prijatí alebo odmietnutí podania (prvá fáza). O svojom rozhodnutí vydá písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie dôvody pre ktoré prijíma alebo neprijíma podnet na ďalšie konanie. O tejto skutočnosti Etická komisia informuje všetkých účastníkov konania.

4) V prípade, že Etická komisia prijme podnet a postúpi ho na ďalšie konanie, v lehote do ďalších 30 dní zvolá zasadnutie, na ktorom zaháji proces preskúmania podnetu. Ak to okolnosti vyžadujú, Etická komisia má oprávnenie požadovať ďalšie dôkazy od všetkých zúčastnených konania, zriadiť osobitnú subkomisiu alebo navrhnúť iné, osobitné postupy preskúmania podnetu.

5) Od zahájenia preskúmania podnetu do záverečného rozhodnutia Etickej komisie nesmie prejsť viac ako 90 dní.

6) Rozhodnutie Etickej komisie má podobu jednoznačného stanoviska s vyhlásením: o naplnení skutkovej podstaty podnetu, o čiastočnom naplnení skutkovej podstaty podnetu alebo o zamietnutí podnetu ako neoprávneného.

7) Každé zo stanovísk Etickej komisie musí obsahovať podrobné zdôvodnenie

8) V prípade, že Etická komisia rozhodne o naplnení skutkovej podstaty podnetu alebo o čiastočnom naplnení skutkovej podstaty podnetu navrhne rektorovi udeliť postih, ktorým môže byť návrh na udelenie upozornenia na porušenie pracovnej disciplíny, upozornenia na závažné porušenie pracovnej disciplíny³, iné disciplinárne opatrenie alebo ďalší postup podľa ustanovení § 108f ods. 1 až 4 Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Čl. 8

Plagiátorstvo a jeho posudzovanie

1) Posudzovanie plagiátorstva a publikačnej etiky sa uskutočňuje v súčinnosti s orgánmi a komisiami, zriadenými na univerzite a jej súčastiach, tvorivými akademickými

³ Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

zamestnancami univerzity, vedúcimi zamestnancami univerzity alebo odbornými tvorivými pracovníkmi z externého prostredia, najmä v procese:

- a) vyučovania
- b) obhajobného konania bakalárskej práce,
- c) obhajobného konania diplomovej práce,
- d) obhajobného konania rigorózneho konania,
- e) obhajobného konania doktorandskej práce,
- f) obhajobného konania habilitačnej práce,
- g) obhajobného konania špecializačnej práce,
- h) obhajobného konania inej záverečnej práce,
- i) posudzovania prác prednesených v rámci študentských vedeckých konferencií a iných odborných študentských prác,
- j) písania a prezentácie odborných, recenzných, školiteľských a oponentských posudkov.

2) Posudzovanie plagiátorstva a publikačnej etiky, okrem prípadov uvedených v čl. 8 tohto vnútorného predpisu, je možné vykonať kedykoľvek.

3) V rámci procesu posudzovania plagiátorstva a publikačnej etiky sa okrem odborných stanovísk orgánov a komisií univerzity a tiež odborných, recenzných, školiteľských a oponentských posudkov využívajú technické prostriedky, najmä špecializované programy a softvéry na kontrolu originality posudzovaných diel, ktorých výsledky sa kriticky posudzujú s ohľadom na:

- a) mieru zistenej zhody a podobnosti s inými dielami, názormi, myšlienkami, formuláciami a vyprodukovanými faktami,
- b) na úroveň štúdia a mieru znalostí a skúseností a iné okolnosti osobitného zreteľa posudzovanej osoby,
- c) úmysel takéhoto konania a jeho frekvenciu,
- d) špecifikum príslušného vedného odboru a jeho zvyklostí pri citovaní zdrojov.

čl. 9

Osobitné povinnosti súčastí Trnavskej univerzity v Trnave

1) Súčasti Trnavskej univerzity v Trnave sú povinné vykonať všetky potrebné preventívne a kontrolné opatrenia na odhaľovanie a zamedzenie plagiátorstva, porušenia publikačnej etiky a ďalších pravidiel vedeckej integrity.

2) Posudzovanie plagiátorstva, porušenia publikačnej etiky a ďalších pravidiel vedeckej integrity sa vykonáva v spolupráci všetkých dotknutých strán, na najmä v rámci organizačných štruktúr na úrovni univerzitných súčastí, pričom, ak si to okolnosti vyžadujú, je možné pre rozhodnutie využiť aj hodnotenie komisií zriadených ad hoc.

3) Ak nie je možné posudzovanie plagiátorstva, porušenia publikačnej etiky a ďalších pravidiel vedeckej integrity rozhodnúť na organizačnej úrovni univerzitnej súčasti, alebo ak riešenie presahuje rámec univerzitnej súčasti, alebo účastníci konania nesúhlasia s prijatým rozhodnutím, postupuje sa podľa čl. 5 ods. 5 a čl. 6 a 7 tohto vnútorného predpisu.

čl. 10
Závěrečné ustanovenia

1) Táto smernica rektora Trnavskej univerzity v Trnave, ktorou sa posilňuje kultúra vedeckej integrity a kontrolou zamedzuje udelenie titulu pri preukázanom plagiátorstve bola schválená na zasadnutí Kolégia rektora Trnavskej univerzity v Trnave dňa 6. júla 2022 a nadobudla účinnosť dňom jej uverejnenia na úradnej výveske Trnavskej univerzity v Trnave.

V Trnave dňa 22. 9. 2022

prof. PaedDr. René Bílik, CSc.
rektor Trnavskej univerzity v Trnave